

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ เป็นหลักการจำกัดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ประเภทหนึ่ง โดยระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ มาทำหน้าที่แทนสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ สำหรับการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยเฉพาะเจาะจง (exclusive licence) ของผู้สร้างสรรค์ ระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ เป็นหลักการที่นำมาจากกฎหมายสิทธิบัตร อันมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้สิทธิบัตรโดยไม่ชอบธรรม และใช้สิทธิบัตรนั้นแต่เพียงผู้เดียว แต่ระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจก็นำมาใช้กับกฎหมายลิขสิทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อความสะดวกแก่เจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ อันเนื่องมาจากเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ละคน ไม่สามารถจะควบคุมการใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเขาได้ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ และเป็นการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติ อันเนื่องมาจากความล่าช้าในการค้นหาตัวเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งจะทำให้ผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์เสียเวลา และเสียค่าใช้จ่าย สำหรับการขออนุญาตให้ใช้งานลิขสิทธิ์ และจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ในแต่ละครั้งที่มีการใช้งานลิขสิทธิ์ ซึ่งทำให้เกิดความไม่สะดวกสำหรับเทคโนโลยีทางด้านสื่อสารมวลชน โดยระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ สามารถทำให้ผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์รับรู้ข้อกำหนดต่าง ๆ ในการนำงานลิขสิทธิ์มาใช้เป็นการล่วงหน้า และรู้ถึงอัตราค่าตอบแทนการใช้สิทธิเป็นการล่วงหน้าด้วย เพราะข้อกำหนดต่างๆ ในการนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับที่ออกโดยกฎหมาย แนวความคิดอีกประการหนึ่งของระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจที่นำมาใช้กับกฎหมายลิขสิทธิ์คือ เป็นการป้องกันการใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดการใช้งานลิขสิทธิ์ ซึ่งจะทำให้สาธารณชนไม่ได้รับประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์นั้นเท่าที่ควร แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดเดียวกับ

แนวความคิดของกฎหมายสิทธิบัตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้งานลิขสิทธิ์ได้ถ่ายทอดสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางขึ้น

หลักการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ หมายความว่า หลักการที่บุคคลใดก็ตามสามารถใช้งานลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ โดยไม่ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน แต่ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์จะต้องจ่ายค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ การอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การอนุญาตให้ใช้สิทธิซึ่งกำหนดโดยกฎหมาย (Statutory Licence) หมายความว่า สิทธิของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์จะได้รับการอนุญาตให้ใช้งานลิขสิทธิ์ได้โดยตรง และโดยลำพังจากบทบัญญัติของกฎหมาย โดยเจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ตามเกณฑ์ที่เจ้าหน้าที่ได้กำหนดเป็นระเบียบไว้โดยบทบัญญัติของกฎหมาย

2. การอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับ (Compulsory Licence) หมายความว่า ผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ไม่มีสิทธิใช้งานลิขสิทธิ์เทียบกับการจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิซึ่งได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน บุคคลผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ต้องเจรจากับเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน หรือสมาคมจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิ (collecting society) ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่ในการเจรจาดังกล่าวจะได้รับการผูกพัน โดยบทบัญญัติของกฎหมายที่อนุญาตให้ใช้งานลิขสิทธิ์ ที่เทียบกับการจ่ายค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมได้ แต่ถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์กับบุคคลอื่นที่มาขอใช้งานลิขสิทธิ์ไม่สามารถทำการเจรจาดกกลางกันได้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจะเป็นผู้กำหนดค่าตอบแทนการใช้สิทธิให้แทนคู่สัญญา

อนุสัญญาสิทธิระหว่างประเทศที่สำคัญ 2 อนุสัญญา ได้ยอมรับระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. อนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม (The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Work) ได้ให้ขอบเขตของการอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับแก่งานลิขสิทธิ์เพียง 2 ประเภทเท่านั้น สำหรับประเทศภาคีอนุสัญญาเบอร์นฯ ที่ไม่ใช่ประเทศกำลังพัฒนา ดังนี้

1.1 การอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับ สำหรับการแพร่เสียงแพร่ภาพ ตามมาตรา 11 ทวิ (2) กล่าวคือ ผู้ทำการแพร่เสียงแพร่ภาพสามารถใช้งานลิขสิทธิ์ของ

ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมและศิลปกรรมออกแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือติดต่อสื่อสารสู่สาธารณชนได้ โดยอยู่ภายใต้ระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ

1.2 การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับการบันทึกงาน ตามมาตรา 13 (1) กล่าวคือ ผู้จัดทำโสตทัศนวัสดุสามารถนำงานดนตรีกรรม และงานนาฏกรรมที่มีดนตรีประกอบมาบันทึกลงในวัสดุ หรืออุปกรณ์ ซึ่งสามารถทำซ้ำงานดนตรีกรรม และงานนาฏกรรมที่มีดนตรีประกอบด้วยเครื่องจักร โดยให้อยู่ภายใต้ความเป็นไปได้ของระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ อนุสัญญาเบอร์นะ^๔ ได้อนุญาตให้กฎหมายของประเทศภาคีตั้งข้อสงวนและเงื่อนไขต่าง ๆ สำหรับประเทศตนที่เกี่ยวกับสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์งานดนตรีกรรม และผู้สร้างสรรค์คำร้องใด ๆ ซึ่งมีการบันทึกพร้อมกับงานดนตรีกรรม โดยผู้สร้างสรรค์คำร้อง ได้ให้อำนาจแล้ว ข้อสงวนและเงื่อนไขดังกล่าวเป็นการให้อำนาจการบันทึกเสียงงานดนตรีกรรมพร้อมกับคำร้อง

ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น ได้วางเงื่อนไข 3 ประการ ที่จะต้องได้รับการปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

1. สิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์จะต้องได้รับความคุ้มครอง กล่าวคือ การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับไม่ครอบคลุมถึง สิทธิทางศีลธรรม (moral right) ด้วย บุคคลผู้ได้รับการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ไม่อาจทำการบิดเบือนตัดแปลง แก้ไข เพิ่มเติม ตัดทอนงานลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม และงานศิลปกรรมต้องเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของเขาได้ ฉะนั้น สิทธิทางศีลธรรมยังคงอยู่กับผู้สร้างสรรค์ตลอดระยะเวลาที่งานได้ถูกโอนไปด้วยระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ

2. ในการใช้งานลิขสิทธิ์ ด้วยหลักการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ จะต้องมีการกำหนดค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้ระหว่างเจ้าของสิทธิ และผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (competent authority) ซึ่งอาจจะหมายถึงหน่วยงานของรัฐบาล หรือ คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนการใช้สิทธิในงานลิขสิทธิ์ (The Copyright Royalty Tribunal) จะเป็นผู้กำหนดจำนวนอัตราค่าตอบแทนการใช้สิทธิดังกล่าวให้แทน

3. การนำหลักการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมาใช้ จะต้องนำมาใช้ให้ มีผลเพียงแคภายในอาณาเขตของประเทศภาคีอนุสัญญาเบอร์นะ^๕ ที่ได้วางข้อสงวนและเงื่อนไข

ดังกล่าวเท่านั้น และประเทศภาคีสัญญาเบอร์แน มีอิสระในการนำเอาหลักการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมาใช้ภายในประเทศ

2. **อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล (The Universal Copyright Convention)**
วางขอบเขตของการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับการแปลงานเขียนเป็นภาษาที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปในประเทศ หลังจากระยะเวลา 7 ปี นับจากการโฆษณางานเขียนเป็นครั้งแรก ยังไม่เคยมีการพิมพ์โฆษณาคำแปลงานเขียนนั้น ในภาษาที่ใช้กันอยู่ในประเทศภาคีสัญญาลิขสิทธิ์สากล โดยเจ้าของสิทธิการแปล หรือโดยการมอบอำนาจของเจ้าของสิทธิการแปล ในระหว่างช่วงระยะเวลาดังกล่าว

ภายใต้อนุสัญญาลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศทั้งสอง ได้บัญญัติระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับในกรณีพิเศษ สำหรับผลประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนา ในสิทธิ 2 ประการ ดังนี้

1. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับสิทธิในการแปล
2. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับสิทธิในการทำซ้ำ

ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ จะนำมาใช้เมื่อระยะเวลาที่กำหนดไว้สิ้นสุดลง และอยู่ภายใต้เงื่อนไขอื่น ๆ ตามแต่ละประเภทของสิทธิที่จะนำหลักการดังกล่าวมาใช้
2. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ จะอนุญาตถึงการใช้งานลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ ที่พิมพ์โฆษณาขึ้น ในรูปแบบของการโฆษณาการแปลในภาษาที่พูดกันอยู่โดยทั่วไปในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการสอน การเรียน และการวิจัย หรือในรูปแบบของการทำซ้ำสำหรับการใช้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสอนอย่างเป็นระบบ
3. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ไม่ควรจะให้ เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้ได้รับการอนุญาต กล่าวคือ การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ จะให้แก่ผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ได้มากกว่า 1 คนขึ้นไป
4. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ไม่ควรจะให้มีการโอนต่อไปยังบุคคลอื่นได้ หมายความว่า ผู้ได้รับการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับจะ โอนสิทธิที่ตนได้รับมา ไปยังบุคคลที่สามไม่ได้ และผลของระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ควรจะจำกัดให้อยู่ภายในอาณาเขตของประเทศที่ยอมรับหลักการดังกล่าวเท่านั้น
5. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ จะต้องมีการกำหนดค่าตอบแทน

อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ให้แก่ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งในบางครั้งกฎหมายจะเป็นตัวกำหนดค่าตอบแทนดังกล่าว

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง สำหรับการนำเอาการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมาใช้กับงานลิขสิทธิ์คือ ปัญหาที่เกิดจากการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Free Use) เนื่องมาจากข้อยกเว้นต่างๆ จากการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ส่วนใหญ่คิดขึ้นเพื่อใช้กับสำเนาที่เขียนด้วยมือ หรือการพิมพ์ดีด แต่เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ประดิษฐ์เครื่องมือชั้นใหม่ 2 ชั้น ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายที่สำคัญกับสิทธิในการทำใช้งานลิขสิทธิ์ เครื่องมือนี้นั้นคือ

- 1) เครื่องบันทึกเสียง (tape recording)
- 2) เครื่องทำสำเนา (duplicating machines)

เครื่องจักรทั้งสองสามารถทำใช้งานลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ราคาถูก และทำได้ตามจำนวนที่ต้องการ ซึ่งเป็นผลให้การควบคุมการทำใช้งานลิขสิทธิ์โดยเจ้าของลิขสิทธิ์เกิดความยากลำบาก และแทบจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้น อนุสัญญาเบอร์น์ฯ จึงได้กำหนดขอบเขตของการทำซ้ำที่จะไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขของ article 9 (2) ดังนี้

1. ถ้ามีการพิจารณาว่า การทำซ้ำขัดแย้งกับการหาประโยชน์ตามกฎหมายของงานลิขสิทธิ์ การทำซ้ำดังกล่าวจะไม่ได้รับการอนุญาตเลย

2. แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่า การทำซ้ำไม่ขัดแย้งกับการหาประโยชน์ตามกฎหมายของงานลิขสิทธิ์ จะต้องพิจารณาต่อไปว่า การทำซ้ำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายโดยสมควรกับผลประโยชน์ในทางกฎหมายของผู้สร้างสรรค์หรือไม่

ถ้าเป็นไปตามเงื่อนไขทั้งสองประการดังกล่าว ก็มีความเป็นไปได้ในการนำเอาระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมาใช้ถ้าเป็นการทำสำเนาเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าเป็นการทำสำเนาจำนวนน้อย การทำซ้ำดังกล่าวก็จะได้รับการอนุญาต โดยปราศจากการจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิแต่อย่างใด

แนวทางที่สำคัญสำหรับการนำเอา ระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจมาใช้บังคับ จะมีทางเลือก 3 ทาง โดยแต่ละทางเลือกจะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันมา

ประการแรก ได้แก่ ทางเลือกระหว่างการใช้สิทธิร่วมกัน (collective exercise) โดยการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์จำนวนมาก (bulk licensing) และการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ (non-voluntary licensing) ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้

สิทธิดังกล่าวต้องมีความชัดเจน และต้องมีความหมายกว้าง เพราะมีงานลิขสิทธิ์จำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือมีความยุ่งยากในทางปฏิบัติสำหรับการติดต่อกับเจ้าของลิขสิทธิ์ในเวลาขอใช้งานลิขสิทธิ์ จากเหตุผลในทางปฏิบัติดังกล่าว กฎหมายภายในควรจะบัญญัติถึงการบริหารที่ตั้งขึ้นร่วมกันในสิทธิดังกล่าว เว้นแต่ว่าการบริหารการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์จำนวนมาก (bulk licensing) ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ กฎหมายภายในควรจะบัญญัติถึงความเป็นไปได้ของการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ โดยให้อยู่ภายใต้สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และเคารพต่อสิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีข้อสังเกตว่า งานภาพยนตร์ งานนาฏกรรม และงานนาฏกรรมที่มีดนตรีประกอบบทบัญญัติสำหรับการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจสำหรับงานดังกล่าวนั้น ไม่ควรกำหนดไว้เพราะจำนวนของงานลิขสิทธิ์เมื่อเทียบกับงานลิขสิทธิ์อื่นยังมีจำนวนน้อย และสามารถหาที่อยู่โดยทั่วไปของเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวได้ไม่ยากนัก และกำหนดเวลาการแสดงงานลิขสิทธิ์เหล่านั้นทางจอโทรทัศน์ต้องควบคู่ไปกับกำหนดเวลาการแสดงในโรงภาพยนตร์ อันเป็นเหตุผลในทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประการที่สอง ถ้าการบริหารการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์จำนวนมาก (bulk licensing) ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ ทางเลือกต่อไปคือ การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ซึ่งกำหนดโดยกฎหมาย และการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ

ทางเลือกระหว่างการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ซึ่งกำหนดโดยกฎหมาย และการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ แนวโน้มสมัยใหม่มีการโอนเอียงไปในทางระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมากกว่าเพราะเป็นระบบที่ตรงข้ามกับระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ ซึ่งกำหนดโดยกฎหมายในเรื่องค่าตอบแทนการใช้สิทธิ (royalty) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในเรื่องของค่าตอบแทนการใช้สิทธิเพื่อจะให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรม ควรจะให้มีการเจรจาได้อย่างอิสระ แม้ว่าการเจรจาเช่นนั้น ในกรณีส่วนใหญ่จะเป็นการต่อรองร่วมกันระหว่างคู่สัญญาสองฝ่ายที่มีลักษณะเกือบจะเป็นการผูกขาด

ประการสุดท้าย ถ้าเป็นไปตามหลักที่กล่าวมาข้างต้น ตาม ข้อ 1 และข้อ 2 การเจรจาสำหรับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม จะเกิดขึ้นในรูปแบบของการต่อรองร่วมกัน ซึ่งในหลาย ๆ กรณีเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย ที่มีลักษณะเกือบจะเป็นการผูกขาด กล่าวคือเป็นการต่อรองระหว่างตัวแทนของเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ และกฎหมาย

ควรจะบัญญัติถึงคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนการใช้สิทธิในงานลิขสิทธิ์ (The Copyright Royalty Tribunal) เป็นพิเศษ เพื่อพิจารณาอัตราค่าตอบแทนการใช้สิทธิ ถ้าคู่สัญญาเหล่านี้ ไม่อาจเจรจาตกลงกันได้

ถ้ามีการยอมรับสิทธิพิเศษดังกล่าวข้างต้น ก็มีความเป็นไปได้ที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะรักษาอำนาจการควบคุมการใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ ที่เกี่ยวกับสิทธิในเชิงเศรษฐกิจ (economic rights) ของเจ้าของลิขสิทธิ์ในขอบเขตที่กว้างขวาง และสิทธิทางศีลธรรม (moral right) ของเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่สามารถจะโอนไปได้ นอกจากนี้ สิทธิทางศีลธรรม สามารถจะได้รับการคุ้มครองทั้งในสถานการณ์ที่นำเอา "การอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบครอบคลุมทั่วไป" (blanket licensing) และการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมาใช้บังคับ

แนวความคิดของระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ได้มีความแพร่หลายไปใน

หลาย ๆ ประเทศ เช่น

ประเทศฝรั่งเศส

กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1957 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1965 ประกอบด้วย การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ

ที่สำคัญ 4 ประการ

1. สิทธิในการบันทึกงานดนตรีกรรม เป็นการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับสำหรับผลิตแถบบันทึกเสียงงานดนตรีกรรม ตามมาตรา 61
2. The droit de suite เป็นการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับให้ศิลปิน เรียกร้องค่าตอบแทนการใช้สิทธิได้ 5 % จากราคาขายที่เพิ่มขึ้น ในการขายงานศิลปะใน เวลาต่อมาภายหลังจากการขายงานศิลปะในครั้งแรก ตามมาตรา 26
3. สิทธิในการให้ยืมต่อสาธารณชน เป็นการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับห้องสมุด เมื่อห้องสมุดให้ยืมสำเนางานวรรณกรรมของผู้สร้างสรรค์ ตามมาตรา 27
4. สิทธิในการใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับสำหรับให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ นักแสดง และผู้ผลิตแถบบันทึกเสียง ได้รับสิทธิจากค่าตอบแทนการใช้สิทธิ สูงถึง 5 % จากราคาของอุปกรณ์บันทึกงาน โดยผ่านทางสมาคมจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิ ตามมาตรา 53 (5)

ประเทศไทย

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1970 ได้อนุญาตแนวความคิดเรื่องการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์
เชิงบังคับ

1. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้สร้างสรรค์
ได้แก่

- 1.1 การนำงานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำ สำหรับตำราเรียนในโรงเรียน มาตรา 33
- 1.2 การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ สำหรับการแพร่เสียงแพร่ภาพโปรแกรมการศึกษา
ของโรงเรียน มาตรา 34
- 1.3 การนำงานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำ เพื่อการสอบและการทดสอบ โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อหากำไร มาตรา 36 (2)

2. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ โดยการตัดสินใจของอนุญาโตตุลาการ

2.1 เมื่อบุคคลใดต้องการใช้งานลิขสิทธิ์ที่ได้พิมพ์โฆษณาขึ้นแล้ว แต่ไม่สามารถ
หาที่อยู่ของเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ เพื่อการเจรจากับเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อการอนุญาตให้ ใช้งานลิขสิทธิ์
มาตรา 67

2.2 เมื่อองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ต้องการจะแพร่เสียงแพร่ภาพงานลิขสิทธิ์
ที่ได้พิมพ์โฆษณาขึ้นแล้ว แต่ไม่สามารถจะตกลงกับเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อการอนุญาตให้ ใช้งานลิขสิทธิ์
มาตรา 68

2.3 เมื่อแถบบันทึกเสียงงานดนตรีกรรม ได้จำหน่ายไปยังสาธารณชนภายใต้
อำนาจของเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นเวลากว่า 3 ปีแล้ว และบุคคลที่ต้องการจะทำและจำหน่าย
แถบบันทึกเสียงในงานลักษณะเดียวกัน ไม่สามารถจะตกลงกับเจ้าของลิขสิทธิ์สำหรับการอนุญาต
ให้ใช้งานดนตรีกรรมดังกล่าว มาตรา 69

3. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับการแปลงได้ article V (2)
ของอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล มาตรา 5

4. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับสำหรับการใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อการแพร่เสียง
แพร่ภาพ มาตรา 95 (1) และ 97 (1)

ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1976 ได้อนุญาตรูปแบบของการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ

สำหรับการใช้งานลิขสิทธิ์ที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การให้อนุญาตสำหรับระบบเคเบิลทีวี มาตรา 111 กำหนดให้มีการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับการถ่ายทอดสัญญาณขึ้นร่องโดยระบบเคเบิลทีวี

2. การให้อนุญาตสำหรับการบันทึกและการจำหน่ายแถบบันทึกเสียง มาตรา 115 กำหนดให้มีการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับการผลิต และการจำหน่ายแถบบันทึกเสียง ในงานดนตรีกรรมที่มีได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาส่วนใหญ่ของงานนาฏกรรม

3. การให้อนุญาตสำหรับตู้เพลงหยอดเหรียญ มาตรา 116 กำหนดให้มีการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับผู้ดำเนินงานด้านตู้เพลงหยอดเหรียญเพื่อแสดงงานดนตรีกรรมที่มีได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาส่วนใหญ่ของงานนาฏกรรมต่อสาธารณชน ต่อมาระบบการอนุญาตที่มีการเจรจกันด้วยความสมัครใจได้เข้ามาแทนที่ การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับสำหรับตู้เพลงหยอดเหรียญ แต่ถ้าคู่สัญญาไม่อาจเจรจกันได้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับจะเข้ามาปิดช่องว่างนั้น

4. การให้อนุญาตสำหรับการแพร่เสียงแพร่ภาพสู่สาธารณชน มาตรา 118 กำหนดให้มีการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพที่มีวัตถุประสงค์ไม่หากำไรใช้งานลิขสิทธิ์ที่ระบุไว้ใน การแพร่เสียงแพร่ภาพ

5. การให้อนุญาตสำหรับการถ่ายทอดสัญญาณซ้ำโดยทางดาวเทียม มาตรา 119 กำหนดให้มีการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับเป็นการชั่วคราว สำหรับการถ่ายทอดสัญญาณซ้ำโดยทางดาวเทียมไปสู่สาธารณชนเพื่อการรับชมภายในบ้าน

ประเทศอังกฤษ

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ สิ่งประดิษฐ์ และสิทธิบัตร ค.ศ. 1988 ซึ่งได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง โดยพระราชบัญญัติการแพร่เสียงแพร่ภาพ ค.ศ. 1990 ได้สร้างรูปแบบของการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับชั้นใหม่ 2 ประเภท ในมาตรา 135A - 135G ดังนี้

1. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ในเรื่องข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโปรแกรมการแพร่เสียงแพร่ภาพ

2. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ในเรื่องการทำงานบันทึกเสียง (แต่ไม่ใช่ดนตรีในการบันทึกเสียงนั้น) มาประกอบกับการแพร่เสียงแพร่ภาพและ โปรแกรมทางเคเบิล

ประเทศอินเดีย

กฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1957 ได้บัญญัติรูปแบบของการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับสำหรับการใช้งานลิขสิทธิ์ที่สำคัญ ไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ สำหรับการนำงานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรม หรืองานศิลปกรรม ซึ่งผู้สร้างสรรค์เป็นคนสัญชาติอินเดีย ฟิล์มภาพยนตร์ที่ทำ หรือผลิตขึ้นในประเทศอินเดีย งานบันทึกเสียงที่ทำ หรือผลิตขึ้นในประเทศอินเดีย มานิมพ์โฆษณา หรือแสดงต่อสาธารณชน ตามมาตรา 31

2. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับสำหรับการผลิต การพิมพ์โฆษณา งานแปล ตามมาตรา 32

จากการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนได้วางไว้ กล่าวคือ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเอาระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมาใช้ในประเทศไทย ภายหลังจากที่ได้วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของระบบนี้ ตลอดจนวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายในหลาย ๆ ประเทศ เช่น ฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และอินเดีย เป็นต้น เพื่อให้ทราบแนวทางการปฏิบัติและวิธีการแก้ไขปัญหาในการนำเอาระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับของแต่ละประเทศที่น่าสนใจมาใช้ ผู้เขียนมีข้อสรุปดังนี้

ระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ เป็นการจำกัดสิทธิเด็ดขาดของเจ้าของลิขสิทธิ์ในบางสถานการณ์ที่สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ ในกรณีของการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะเจาะจง ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแพร่เสียงแพร่ภาพ งานวรรณกรรมและศิลปกรรม การบันทึกงานดนตรีกรรม การถ่ายสำเนาเอกสาร และการบันทึกงานภายในบ้าน ความล่าช้าที่เกิดขึ้นตามปกติในการเจรจาเพื่อการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เป็นตัวขัดขวางอย่างมากต่อเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สำหรับการถ่ายทอดงานลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ และก่อให้เกิดความไม่สะดวกกับผู้ที่ใช้งานลิขสิทธิ์มาใช้ รวมทั้งการที่ระบบของการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์จะต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิให้กับผู้สร้างสรรค์ ระบบนี้จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้รับการชดเชยความเสียหายจากการใช้งานลิขสิทธิ์ของเขา ที่สำคัญระบบการอนุญาตดังกล่าวผู้ได้รับการอนุญาตไม่สามารถจะทำการดัดแปลง ตัดทอน บิดเบือน ทำให้เสียหาย แก้อัปเดตเสียงเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ อันเป็นสิทธิในทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์ได้

แนวความคิดของระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ นอกจากจะก่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้สร้างสรรค์และผู้ใช้งานลิขสิทธิ์แล้ว ระบบนี้ยังช่วยลดต้นทุนทางธุรกิจซึ่งเป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ได้รับการอนุญาตโดยผ่านทางระบบตลาดพิเศษ เพราะระบบนี้จะเป็นกลไกที่สำคัญในการเข้ามาทำการประเมินประเมินการเจรจาในเรื่องของค่าตอบแทนการใช้สิทธิและกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์จะต้องปฏิบัติตามให้ได้รับรู้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งถ้าปราศจากกลไกของการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ ต้นทุนทางธุรกิจเหล่านี้อาจจะสูงมาก อันจะทำให้การเจรจาซื้อขายสิทธิสำหรับการใช้งานลิขสิทธิ์ไม่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ทั้งเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ และสาธารณชนจะสูญเสียผลประโยชน์อย่างมาก เพราะงานลิขสิทธิ์บางอย่างมีคุณค่าต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างมาก แต่เมื่อการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมาทำหน้าที่แทนการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์โดยเฉพาะเจาะจง ผู้ขอใช้งานจะทราบได้แน่นอนว่าเขาจะต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิอย่างไรบ้าง และกระบวนการอะไรบ้างที่เขาจะต้องปฏิบัติตามเพื่อจะใช้งานลิขสิทธิ์ โดยสรุปแล้ว ต้นทุนทางธุรกิจและความไม่แน่นอนในระบบตลาดเสรีสามารถจะหลีกเลี่ยงได้ อันจะนำมาซึ่งการเผยแพร่งานที่มีลิขสิทธิ์ที่สะดวกรวดเร็วขึ้น

ถึงแม้งานลิขสิทธิ์เป็นงานทางด้านสร้างสรรค์ ไม่ก่อให้เกิดคุณค่าในทางพาณิชย์อย่างเช่นสิทธิบัตร แต่ระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับก็ควรที่จะนำมาใช้กับงานลิขสิทธิ์ เพราะข้อดีของระบบดังกล่าวคือ เป็นการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับเทคโนโลยีทางด้านสื่อสารมวลชน และให้ทางเลือกกับสาธารณชนได้อย่างกว้างขวางขึ้นสำหรับการป้องกันการใช้สิทธิ แต่เพียงผู้เดียวในงานดนตรีกรรมของผู้สร้างสรรค์ ทั้งนี้ยังเป็นระบบที่ป้องกันการลักลอบใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ด้วย เพราะการรับทราบข้อกำหนดที่ชัดเจนและอัตราค่าตอบแทนการใช้สิทธิได้เป็นการล่วงหน้ารวมถึงต้นทุนราคาตลาดภายใต้ระบบนี้ไม่สูงมากนัก แต่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับประเทศไทยได้ในเรื่องของการจัดตั้งองค์กรกลางในการชี้ขาด เช่น คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนการใช้สิทธิ และบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกำหนดอัตราค่าตอบแทนการใช้สิทธิประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง ถ้าผู้สร้างสรรค์ไม่มีอำนาจต่อรองกับผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ อาทิ องค์กรของรัฐบาล หรือกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ คณะกรรมการดังกล่าวจะต้องมีอำนาจเด็ดขาด และสามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้ อย่างไรก็ดี การที่ระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับมีขอบเขตการใช้กับสิทธิเพียง 4 ประเภทเท่านั้น ซึ่งได้แก่ สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ สิทธิในการบันทึกเสียงงานดนตรีกรรม สิทธิในการแปล และสิทธิในการทำซ้ำ ตามที่อนุสัญญา

เบอร์น๔ได้กำหนดไว้ นั้นไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศไทยเท่าที่ควร เพราะการมีขอบเขตจำกัดกับสิทธิเพียง 4 ประเภทดังกล่าว เป็นการไม่สนับสนุนให้ผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ใช้ผลงานสร้างสรรค์ได้อย่างแพร่หลายมากนักเท่าที่ประเทศไทยต้องการ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในกรณีที่มีงานลิขสิทธิ์จำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือมีความยุ่งยากในทางปฏิบัติในการติดต่อกับเจ้าของลิขสิทธิ์ในเวลาขอใช้งานลิขสิทธิ์ กฎหมายภายในควรบัญญัติถึงการบริหารการใช้สิทธิร่วมกันในรูปของสมาคมผู้สร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้สร้างสรรค์เข้ามาดูแลผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งจะไม่เป็นการขัดกับหลักสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ในการอนุญาตให้มีการทำซ้ำ ดัดแปลง โฆษณาโดยตนเอง เพราะเป็นเรื่องที่ผู้สร้างสรรค์ได้ให้ความยินยอมเป็นการล่วงหน้าผ่านทางสมาคมผู้สร้างสรรค์ แต่ถ้าการบริหารการใช้สิทธิร่วมกันไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ กฎหมายภายในควรจะบัญญัติถึงระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ ภายใต้สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม กล่าวคือ กำหนดคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนการใช้สิทธิในงานลิขสิทธิ์เพื่อพิจารณาอัตราค่าตอบแทนการใช้สิทธิ ถ้าคู่สัญญาไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้ โดยไม่ต้องไปคำนึงถึงกรอบที่อนุสัญญาเบอร์น๔กำหนดไว้ เพราะเมื่อได้ปฏิบัติไปตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว ก็จะได้เห็นว่าเจ้าของลิขสิทธิ์สามารถรักษาอำนาจการควบคุมการใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ในขอบเขตที่กว้างขวางได้รวมทั้งสิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์ก็จะได้รับความคุ้มครองทั้งในสถานการณ์ที่นำเอา "การอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบครอบคลุมโดยทั่วไป" และ "การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ" มาใช้บังคับ ทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามหลักการสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ และประโยชน์ของผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์ อีกทั้งประโยชน์ของสาธารณชนโดยทั่วไปได้ และให้งานลิขสิทธิ์ถูกนำไปใช้ได้อย่างแพร่หลายมากขึ้นตามความมุ่งหมายของกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วย เพราะถ้าให้อำนาจแก่เจ้าของลิขสิทธิ์มากเกินไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ สิทธิในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะเรียกว่า "สิทธิในการได้รับค่าตอบแทน" (Right to Remuneration) เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนกับคำว่า "การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ" (Compulsory Licensing) ตามอนุสัญญาเบอร์น๔ และหลักสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนนี้ก็ไม่ขัดกับสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ เพราะได้เปิดโอกาสให้มีการเจรจากันอย่างเสรีแล้วตามหลักการบริหารการใช้สิทธิร่วมกัน แต่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่

ชวนชวายให้ได้สิทธิ์นั้นมาเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ระบบการบริหารการใช้สิทธิ์ร่วมกันนี้ สามารถนำผลงานลิขสิทธิ์มาใช้ประโยชน์ได้มากกว่าระบบการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เชิงบังคับ

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังมีความคิดเห็นว่า เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม และการทำซ้ำได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วงานลิขสิทธิ์ก็จะถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายขึ้น หรือนำมาทำซ้ำได้ง่ายขึ้น ทั้งยังทำซ้ำได้ทีละมาก ๆ สำเนางานที่ทำขึ้นโดยผู้ที่ไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิ์จะมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า และสำเนางานลิขสิทธิ์ที่ทำขึ้น โดยไม่ได้ขอใช้ลิขสิทธิ์ที่จำหน่ายในราคาถูกกว่า ก็จะแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมกับสำเนาที่ทำขึ้นโดยมีการใช้ลิขสิทธิ์ และจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิ์โดยถูกต้อง ซึ่งเป็นผลให้ฝ่ายหลังนี้ต้องถูกจำกัดออกจากตลาดไป แต่ถ้าได้นำระบบการบริหารการใช้สิทธิ์ร่วมกันเข้ามาใช้นับ ระบบดังกล่าวจะช่วยรักษาดุลยภาพระหว่างประโยชน์ของสาธารณชน และประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ รวมทั้งประโยชน์ของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ทั้งสามฝ่ายให้ไปกันได้ด้วยดี ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการเผยแพร่งานไปสู่สาธารณชนได้อย่างแพร่หลายขึ้นกว่าระบบการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (fair use) เพราะระบบแรกผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์สามารถใช้งานลิขสิทธิ์ได้ โดยไม่ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน และนำงานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้ขอใช้งานจะต้องจ่ายค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม (equitable remuneration) ให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ส่วนในระบบหลังผู้ขอใช้งานลิขสิทธิ์นำผลงานลิขสิทธิ์มาใช้ได้ โดยไม่ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน เช่นเดียวกับระบบแรก แต่ไม่อาจทำซ้ำได้เป็นจำนวนมาก และไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิ์ให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ เพราะแนวความคิดของระบบการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมส่วนใหญ่คิดขึ้นเพื่อใช้กับสำเนาที่เขียนด้วยมือ หรือการพิมพ์ดีด และมีการใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและครอบครัวหรือญาติมิตร ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนได้มากเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม และการทำซ้ำได้พัฒนาขึ้นเป็นผลให้การควบคุมการนำผลงานลิขสิทธิ์ไปใช้โดยเจ้าของลิขสิทธิ์เกิดความยากลำบาก และแทบจะเป็นไปไม่ได้

กรณีสุดท้าย ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรแก้ไขคานียาม งานแพร่เสียงแพร่ภาพ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาเบอร์นะฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1971

ผลของสิทธิ์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพคือ ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม และศิลปกรรมมี

สิทธิแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right) สำหรับการอนุญาตให้มีการแพร่เสียงแพร่ภาพ งานลิขสิทธิ์ของพวกเขา การแพร่เสียงแพร่ภาพนั้นรวมทั้งการกระจายเสียงทางวิทยุ และการแพร่เสียงแพร่ภาพทางโทรทัศน์ด้วย ลักษณะของสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ มีดังนี้

สิทธิประการแรก ได้แก่ การกระจายเสียงทางวิทยุ อันเป็นการติดต่อสื่อสารงาน ลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์เอง ไปสู่สาธารณชน โดยวิธีการแพร่สัญญาณทางเสียง โดยปราศจากสาย ตาม มาตรา 11 ทวิ (1)(i)

สิทธิประการที่สอง ได้แก่ การแพร่เสียงแพร่ภาพทางโทรทัศน์ อันเป็นการแพร่เสียง แพร่ภาพงานลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์เอง ไปสู่สาธารณชน โดยวิธีการแพร่สัญญาณทางเสียง และสัญญาณทางภาพโดยปราศจากสาย ตาม มาตรา 11 ทวิ (1)(i)

สิทธิประการที่สาม ได้แก่ การติดต่อสื่อสารการแพร่เสียงแพร่ภาพตาม มาตรา 11 ทวิ (1)(i) ไปสู่สาธารณชนโดยผ่านทางสาย เช่น โดยระบบเคเบิลทีวี (CATV) ตาม มาตรา 11 ทวิ (1)(ii)

สิทธิประการที่สี่ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารการแพร่เสียงแพร่ภาพ ตาม มาตรา 11 ทวิ (1)(i) ไปสู่สาธารณชนโดยปราศจากสาย เช่น โดยสถานีแพร่เสียงแพร่ภาพอีกแห่งหนึ่ง นอกจากองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพที่ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์โปรแกรมด้วยตนเอง (การแพร่เสียง แพร่ภาพซ้ำ re - broadcasting) ตาม มาตรา 11 ทวิ (1)(ii)

สิทธิประการสุดท้าย ได้แก่ การติดต่อสื่อสารการแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยลำโพง ขยายเสียง หรือทางจอโทรทัศน์ไปสู่สาธารณชน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดสัญญาณทางเสียง หรือ สัญญาณทางภาพ ตาม มาตรา 11 ทวิ (1)(iii)

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถ้าสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพมีความหมายดังที่กำหนดไว้ ก็มีความเป็นไปได้ที่ผลงานลิขสิทธิ์จะถูกนำไปใช้ได้อย่างแพร่หลายขึ้นตามความมุ่งหมายของลิขสิทธิ์ ที่ต้องการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการสร้างสรรค์ และเมื่อสิทธิเช่นนี้อยู่ภายใต้การบริหาร การใช้สิทธิร่วมกัน หรือระบบสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน กล่าวคือ สถานีวิทยุ และสถานีโทรทัศน์ ทั้งหลายสามารถใช้งานลิขสิทธิ์ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน แต่ต้องจ่าย ค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ โดยมีสมาคมผู้สร้างสรรค์เป็น หน่วยงานที่คอยดูแล เจ้าของลิขสิทธิ์ก็สามารถควบคุมสิทธิในการติดตามเรียกหรือค่าตอบแทน การใช้ประโยชน์จากผลงานของตนที่กฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น.